

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Uniuersa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 1. An sit voluntas in Deo, & vtrum per modum actus primi concipi
possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

SECTIO I.

An sit voluntas in Deo, & primum per modum actus primi concipi possit?

1.
Probatur esse in Deo voluntatem.

DISSE in Deo voluntatem, ac volitionem formaliter, docent passim Scripturæ, & patet iisdem rationibus, quibus ostendimus Deum esse intellectuum. Nam sicut ratio intellectiui, ita & volitivus, est gradus vitæ eminentissimus, & perfectio simpliciter. Ergo Deo conveniens, enti supremo, & simpliciter infinito in omni genere perfectionis. Præterea gradus volitivus conaturaliter sequitur gradum intellectivum. Nam ut recte D. Thom. qu. 19. art. 1. c. Sicut appetitus innatus sequitur formam naturalem: sic vitalis appetitus sequitur formam apprehensam & cognitam. Et ut quædam sunt res naturaliter inclinatz ad sibi convenientia, & à contrariis alienaz: sic res cognoscens & intelligens est apta, ut secundum cognitionem & intelligentiam ad quædam velut inclinetur, & afficiatur, atque à quibusdam alii abhorreat, ut in rebus creatis experientia manifestum est. Cùmque huiusmodi actus sunt boni, & principia bonarum actionum: non sunt Deo negandi, semotis tamen imperfectionibus quibuscum reperiuntur in creaturis. Modus etiam quo in universum conditus est, & conservatur, ac regitur, non minus ostendit Deum esse volentem & liberum, quam esse intelligentem. Ac denique sicut Verbum divinum manat ex secunditate intellectiois: ita Spiritus sanctus ex secunditate volitionis. Quare in Deo est volitio, & quidem aliqua necessaria, sicut Spiritus sanctus necessario producitur & necessarius est.

2
Voluntas Dei caret omni imperfectione.

Sicut autem disp. 9. remouimus ab intellectu diuino imperfectiones creaturæ: ita nunc à voluntate & volitione diuina remouendæ sunt. Excludenda ergo est ratio accidentis, & actus primi physici, realiter à secundo distincti, & cuiuscunque veræ ac realis causalitatis actiue vel passiue inter voluntatem & volitionem diuinam. Item, distinctio inter actus, & in adequat. 10. & irrectitudo, siue malitia & obliquitas moralis. Deus enim sua simpliciter entitate substantiali est voluntas & volitio actualis cuiuscunque quod vult: sicut per eandem est realiter & identice quicquid est. Et quemadmodum vnicus actus, qui est realiter ipsius essentia, sufficit ad intelligendum se, & alia omnia absque vllius formæ vel rei distinctæ productione & accessione: licet inter ea quæ à Deo intelliguntur aliqua sint, quæ possunt non intelligi: sic idem actus ob suam infinitatem, & summam perfectionem, sufficit ad volendum quacunque ratione, comprehendendo sub volendi nomine omnem actum voluntatis Deo conuenientem, & omne ipsius exercitium. Quare si quis obijciat, posse Deum velle multa quæ

non vult, ideoque esse in Deo voluntatem per modum potentie: Respondetur esse potentiam, non quidem ad actum (nisi metaphysicam) sed ad obiecta quæ possunt simpliciter se habere aliter quam se habeant non per aliam actuum entitatem, sed per eandem vnam & simplicem, quamuis se alia ratione habentem. Nec mirum esse debet, si Deus in sua entitate sit adeo mirabilis, cùm in suis operibus, infinite ab ipso distantibus, omnem nostrum admirandi & cogitandi modum excedat.

Hinc autem sequitur, rationem accidentis, & actus primi physici, & cuiuscunque veræ causalitatis inter diuinam voluntatem & eius volitionem ac distinctionem & inadæquationem ex parte actus, excludi à Deo debere. Ex parte verò obiecti nullum est amore dignum vel odio, quod non amet vel non oderit, licet non omni ratione quæ possit amare vel odisse. Obliquitas verò & irrectitudo in volendo non minus Deo repugnat, quam falsitas in cognoscendo: illa enim non minor est imperfectio voluntatis, quam ista intellectus. Quare Deus omnia rectissime appetit, ut verissime omnia cognoscit, utraq; parte pariter infallibilis, & irpeccabilis. Sicut denique actus diuinæ cognitionis est totus ab æterno, & expers mutationis, ac constantissime in æternum perseverans, licet obiecta eius plurima temporaria sint & mutabilia, ac modò sint, modò non sint, & aliter atque aliter successiue se habeant: sic actus diuinæ voluntatis totus simul ab æterno immutabiliter in æternum durat, nullam patiens diuersitatem in seipso, sed si quæ est, tota est in obiecto, quod Deus pro aliqua temporis differentia vult esse, pro alia non esse: quod pro illa amavit hac vel illa de causa, pro hac odit, & in æternum odio habebit pro tali differentia. Et licet postquam res desierit esse, non sit opus actu voluntatis ut fuerint, cùm id necessarium sit: implicat enim non fuisse, quod desit esse: tamen opus quoque non est ut actus desinat, & voluntas mutetur: quia eiusdem, cuius erat voluntas antequam illud esset, aut quando erat; potest esse quando illud fuerit, & quæ sufficeret ad ponendum illud si non fuisset. Ideoque voluntas non debet desinere, & in Deo non desinit, quia est immutabilis. Atque hic est communis sensus Theologorum, cum D. Thoma artic. 7. qu. 19. qui id confirmant his Scripturæ testimoniis: *Ego Dominus & non mutabor.* Malach. 3. *Non est Deus quasi homo, ut mentiat: nec ut filius hominis, ut mutetur.* Numerorum 23. *Multa cogitationes in corde viri, voluntas autem Domini permanebit.* Prouerb. 19. Et alii Scripturæ & Patrum testimonia, quæ reuulimus & expendimus disp. 6. sect. 1. num. 6. & sequentibus.

Notandum autem, aliud esse, voluntatem diuinam esse immutabilem: & aliud, esse necessarium quoad has vel illas habitudines. Immutabilitas enim non est simplex necessitas, sed tantum secundum quid: quæ scilicet aliud, est id quod necessitas

id quod poterat non esse, tamen postquam fuit, non mutatur, neque mutari potest, sed habet se per modum cuiusdam constantiæ perfectæ, sine necessitate absoluta, quæ non competit actibus Dei liberis, licet ipsi quoque immutabiles sint. Notandum præterea aliud esse, velle mutationem: & aliud, mutari. Deus quidem vult mutationem, quia vult ut res incipiant & definant, atque aliis modis mutentur: sed tamen non mutatur: quia cum aliquid voluit, semper idem vult pro ipsdem circumstantiis, pro quibus ante voluit. At tamen voluntas recipit varias denominationes extrinsecas, sicut scientia. Et ut præcedit, est veluti præuoluitio, deinde volitio præsentis, postea volitio præteriti: sed res eadem manet in Deo, qui ab æterno quæcumque sunt, fuerunt vel erunt, voluit vnica determinatione immutabili, etiam quoad respectus & terminationes liberas: quod non repugnat, & perfectius est, quam ut successiue voluerit. Ex his patet multò magis remouendam esse inconstantiam illam à Deo, quæ quis pro eadem temporis differentia, & pro ipsdem circumstantiis, modò vult idem, modò non vult: quæ nisi à leuitate animi, vel ignorantia & inaduerentia, proficisci nequit.

Voluntas Dei potest concipi in actu primo, & distinguere ratione ab actu secundo.

Contra id quod diximus, voluntatem diuinam posse distinguere ratione à volitione, & præscindi per modum actus primi, sentit Valentin. Herice disp. 12. cap. 1. vbi docet omnem actum primum, tum re, tum ratione, remouendum esse à voluntate Dei, propter imperfectionem quàm necessariò implicat. Idemque docet de intellectu & scientia Dei disp. 2. cap. 3. Fundamentum eius præcipuum hoc est: Nullum est prædicatum proprium potentia intelligendi aut volendi, quod in suo formali conceptu ex se non inuoluat imperfectionem. Sed ratio nostra, Deum vt in se est, concipiens, tribuere Deo non potest prædicatum quod ex ratione essentiali inuoluit imperfectionem: ergo non potest illi tribuere prædicatum proprium potentia intelligendi aut volendi, simili modo quo non potest ei tribuere prædicatum proprium penitentia, doloris, metus, & similia quæ in suo proprio & essentiali conceptu includunt imperfectionem Deo repugnantem. Maiorem probat, quia prædicatum proprium potentia, seu actus primi intelligendi, distinguens illum ab actu secundo, debet necessariò includere respectum ad actum secundum. Nam omnis actus primus, seu potentia, constituitur in propria ratione per respectum ad eum actum, cuius est actus primus, & cuius est potentia. Sed omnis respectus omnium actuum primorum, ex his quos nouimus Deum creasse, aut creare posse intelligimus, est respectus causæ efficientis & passiuæ: ergo qui constituit prædicatum proprium potentia intelligendi & volendi in Deo; reuera constituit per rationem respectum causæ realis, seu principij elicitiui, & passiuui, in ordine ad intellectiōnem, & volitionem. Iam verò respectus causæ realis, seu

Tomus I.

principij elicitiui, & passiuui, non est ad se, neque ad aliquid quod secum idem est: nam omnis causa supponit sum esse ad quam effectiōnem. Ideoque Theologi ex potentia generatiua, probant realem distinctiōnem Patris à Filio. Ergo qui ponit per rationem prædicatum reale formale principij in Deo; ponit ordinem realem causæ seu principij elicitiui, & passiuui, ad intellectiōnem & volitionem: & ea distinguit, quæ distinga non sunt: & principio tribuit esse elicitiuum & passiuum actus intelligendi & volendi, cum tamen non sit tale: ac denique tribuit actui esse informantem, cum tamen non sit: facitque Deum multipliciter imperfectum in modo intelligendi & volendi.

Respondeo negando maiorem. Ad cuius probationem dico actum primum, distinctum virtualiter tantum à secundo, quatenus eadē res simplex æquiualeat actui primo & secundo creaturarum, non habere respectum, nisi virtualem, ad actum secundum: & non esse nisi virtualiter elicitiuum, & passiuum: id est, per amplitudinem virtuale & æquiualetem, eiusdem simplicis entitatis, ad respectum realem actus primi creaturarum realiter distincti à secundo, & ad vim elicitiuam & passiuam, quam habet respectu actus secundi, id est, per æquiualentiam ad duas perfectiōnes creaturarum, quarum vna est realiter principij & causæ alterius. Propter quam æquiualentiam concipimus in entitate simplici diuina, duas rationes illis similes, quarum vna sit virtualiter & æquiualeter principij alterius. Talis verò respectus virtualis potest esse eiusdem rei ad seipsam, sub diuersis rationibus spectatam. Quam rationem ea, quæ per modum actus primi concipitur, est prior ratione, & supponitur ad alteram, quæ concipitur per modum actus secundi. Theologi autem non probant distinctiōnem realem Patris à Filio ex potentia virtuali tantum seu metaphysica: sed ex formali & physica generandi & realiter producendi filium. Quæ potentia, vt & quæuis alia potentia formalis & physica productiua, est necessariò ad aliquid distinctum in re. Quare hoc argumentum non est tanti momenti, vt propter illud debuerit Auctor citatus discedere à communi sententia, vt Aureolum & Gabrielem sequeretur, contra D. Thomam 1. p. qu. 41. art. 4. ad 3. D. Thomas vbi loquitur: *Intelligere & velle non sunt tales actus, qui designent processionem alicuius rei à Deo distincta, vel essentialiter, vel personaliter: unde respectu horum actuum non potest saluari ratio potentia in Deo, nisi secundum modum intelligendi & significandi tantum.* Quibus verbis S. Doctor negat rationem potentia intelligendi & volendi in Deo secundum rem: id est, potentia physicam ad realiter producendum actum intelligendi & volendi. Concedit autem potentiam intelligendi & volendi secundum rationem, id est, virtualem & metaphysicam. Ad idemque confirmandum valent quæcumque argumenta disp. 3. sect. 5. ex eodem D. Thoma, & ex ratione atulimus, ad probandum attributa diuina distinguuntur ratione.

A a

Soluitur argum. contrariæ sententiæ.

TINO
US
part
VI
U.

7.
 Ferrar.
 Capreol.
 Vasquez.
 Molina.
 Gillius.
 Ruis.
 Arrubal.

Nobiscum verò præter D. Thomam sentiunt Ferrariensis lib. 2. contra Gent. cap. 10. Capreolus in 1. distinct. 35. qu. 1. art. 2. Vasquez. 1. p. disp. 102. cap. 1. num. 2. Molina qu. 4. 1. art. 4. §. Tota huius rei difficultas est, Gillius lib. 2. tract. 2. cap. 4. num. 3. & sequentibus, Ruis disp. 2. de voluntate Dei sect. 1. Arrubal disp. 49. Cap. 2. nu. 6. & alij Recentiores.

SECTIO II.

An Deus velit aliquid necessarium?

8.
 Proponitur status questionis.

Dupliciter intelligi potest Deum velle aliquid necessarium. Primò, absolute, ita ut omnino non poterit non velle. Secundò, ex suppositione quia iam semel id voluit, & non potest non velle iam, aut velle oppositum; ratione fidelitatis, vel iustitiæ, vel constantiæ & immutabilitatis suæ voluntatis. De priori sensu quæstio in præsentia est, ad quam respondeo affirmative. Sicut enim intellectus diuinus circa quædam obiecta versatur naturaliter, ac necessariò simpliciter & absolute, nempe circa veritates absolute necessarias, quarum scientia est Deo naturalis, necessaria, & essentialis; circa alia verò contingenter: nimirum circa veritates quæ potuerunt non esse, & consequenter non sciri: ita voluntas diuina circa quædam versatur necessariò, circa alia liberè. Et necessariò quidem atque essentialiter est amor sui ipsius, & fructio sui, ac lætitia de seipso tanquam pulcherrimo & optimo, cum absolute & simpliciter, tam sibi ipsi. Est enim Deus necessariò & essentialiter beatus. Beatitudo autem consistit in visione & fructione Dei, summè poni: Quarè Deus necessariò & essentialiter videt seipsum, ac fruitur seipso per amorem & gaudium beatificum. Item talis actus voluntatis circa essentialiter diuinam, & omnia eius attributa necessaria & notionalia, est omnino bonus atque perfectus, & necessarius ad summam perfectionem & beatitudinem completissimam & absolutissimam, quam in Deo essentialiter ponere conuenit. Nec maior est difficultas quòd Deus sit essentialiter sui amor & sui fructio; quam quòd essentialiter sit sui cognitio & comprehensio.

9.
 Cum autem dico Deum esse necessariò & essentialiter amorem sui ipsius, intelligo quoad essentialiter & attributa absolute necessaria. Non autem quoad actus contingentes ut tales: neque quoad gloriam externam, & alia bona sua extrinseca, quæ per creationem & liberas suas operationes querit, cum omnia propter semetipsum operatur, vultque speciatim à creaturis intellectualibus coli, adorari, amari, orari, laudari. Intelligo præterea Dei amorem circa suam essentialiter, & attributa supradicta, necessarium esse, non modò quoad speciem actus: sed etiam quo-

ad exercitium. Quatenus non potest Deus illas perfectiones diuinas non amare actus: sed necessatur omnino earum inabilitate tum omnium collectiue, tum sigillatim cuiuslibet, spectatæ secundum proprium esse diuinum. Ita ut v.g. sub ratione sapientiæ diuinæ, sit necessariò sibi ipsi amandus: & sub ratione omnipotentia, immensitatis, æternitatis, Paternitatis, Filiationis, Spiracionis, & sic de alijs.

10.
 Des est essentialiter amor simpliciter complacentia omnium bonorum possibilium, & odium simplex malorum possibilium: malorum, inquam, quæ simpliciter mala ac turpia sunt: & bonorum, quæ simpliciter bona, & amore sunt digna. Nam & hoc ipsum est vera, & pura perfectio, nulli repugnans meliori aut æquali: idèoque Deo essentialiter tribuenda, quippe qui est essentialiter omnis vera, & pura, seu simplex perfectio. Confirmatur, quia omne bonum est dignum amore; & simplex amor illius, ut possibilis, non potest esse nisi bonus & læcens, neque repugnat ulli perfectioni. Tale quoque odium simplex malorum turpium ac deformium, non potest esse nisi rectum & bonum, nulli repugnans perfectioni, & omnino coherens cum intelligentia diuina, quæ omnia mala turpia & deformia reprobat. Quare cum talis amor bonorum, & tale odium malorum, sit pura perfectio; & omnis pura perfectio sit in essentia Dei, qui per essentialiter suam est perfectissimus; oportet ut vtrumque sit in essentia Dei, sique essentialiter Deo formaliter.

11.
 Dixi amorem simplicis complacentia, & odium simplicis displicentia. Nam tales actus sunt simplices voluntatis affectiones, sine efficacitate, non obstantes, nec repugnantes ullatenus diuinæ libertati ad eadem videnda vel nolenda efficaciter.

Dixi præterea, circa bona vel mala simpliciter talia, & absoluta necessitate. Nam si quæ sunt non-necessaria ut talia, non cadunt etiam necessariò sub actus prædictos.

Dixi tertio, circa eadem ut possibilis, non autem ut actu existentia, vel ut actu non-existentia, seu contracta cum negatione existentia (quo pacto differunt à mera consideratione possibilitatis, non minus quam ut existentia) quia ut talia, necessaria non sunt, sed contingentia, circa quæ ut tali, versatur Deus libere volendo vel nolendo, præsertim efficaciter: potuitque Deus ab æterno nihil velle efficaciter: quia omne bonum creatum nec est Deo necessarium, nec volendum necessariò, id est, nullum est deestitutum volendi illud, & Deus illo non indiget siue ad deceptiam, siue ad commoditatem, sed sibi ipsi sufficit.

Ceterum Deus non tantum amat possibilis ut sunt in sua omnipotentia; verum etiam in se, ac per se. Neque tan-